

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีลำดับการนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ในปีการศึกษา 2538 ซึ่งแยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 758 คน และครูผู้สอน จำนวน 6,933 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 200 คน และครูผู้สอน จำนวน 400 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นหน่วยของการสุ่ม แบ่งอำเภอเป็น 3 ขนาด โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ได้อำเภอ 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ 3 อำเภอ ขนาดกลาง 3 อำเภอ และขนาดเล็ก 6 อำเภอ แล้วสุ่มอำเภอมา 50 % ของจำนวนอำเภอแต่ละขนาด (ประกอบกรรมสูตร, 2525)

ขั้นที่ 2 ใช้โรงเรียนจากอำเภอในขั้นที่ 1 เป็นหน่วยของการสุ่ม แบ่งโรงเรียน

ออกเป็น 3 ขนาด โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ได้โรงเรียน 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยได้โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 34 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 96 โรงเรียน และขนาดเล็ก จำนวน 70 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 200 โรงเรียน

ชั้นที่ 3 จากอำเภอที่สุ่มได้ในชั้นที่ 1 และโรงเรียนที่สุ่มได้ในชั้นที่ 2

สุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ดังนี้

1) ผู้บริหารโรงเรียนจากทุกโรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 200 คน

เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) ครูผู้สอนสุ่มแบบโควต้า (Quota Sampling) จากโรงเรียนแต่ละขนาด ในแต่ละโรงเรียนสุ่มมาโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 400 คน

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สรุปได้ดังนี้

อำเภอในจังหวัดชัยภูมิ มี 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ขนาดใหญ่ 6 อำเภอ ขนาดกลาง 3 อำเภอ ขนาดเล็ก 5 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ	หน่วยการสุ่ม หน่วยแรก
จำนวนอำเภอที่สุ่มมี 8 อำเภอ ขนาดใหญ่ 3 อำเภอ ขนาดกลาง 2 อำเภอ ขนาดเล็ก 3 อำเภอ	ครั้งที่ 1 แบบแบ่งชั้น สุ่มมา 50 %
จำนวนโรงเรียนที่สุ่ม 420 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 34 โรง ขนาดกลาง 198 โรง ขนาดเล็ก 149 โรง	หน่วยการสุ่ม หน่วยที่ 2
จำนวนโรงเรียนที่สุ่ม 200 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 34 โรง ขนาดกลาง 96 โรง ขนาดเล็ก 70 โรง	ครั้งที่ 2 แบบแบ่งชั้น
กลุ่มตัวอย่าง 600 คน ผู้บริหารโรงเรียนจากทุกโรงเรียน จำนวน 200 คน ครูผู้สอน จากทุกโรงเรียน ๆ ละ 2 คน จำนวน 400 คน	ครั้งที่ 3 ผู้บริหารทุกคน ครูผู้สอนสุ่มแบบโควตา

แผนภูมิที่ 1 แสดงขั้นตอนวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้จำนวนโรงเรียนที่ใช้เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ แบ่งตามขนาดได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนที่เลือกกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ แยกตามขนาดของโรงเรียน

อำเภอ	ขนาดของโรงเรียน						รวม	
	ใหญ่		กลาง		เล็ก			
	จำนวน	สุ่มมา	จำนวน	สุ่มมา	จำนวน	สุ่มมา	จำนวน	สุ่มมา
ขนาดใหญ่								
เมืองชัยภูมิ	17	8	43	21	42	20	102	49
แก้งคร้อ	10	5	26	13	24	12	60	30
เกษตรสมบูรณ์	13	6	41	20	17	8	71	34
ขนาดกลาง								
คอนสาร	6	3	23	11	15	7	44	21
เทพสถิต	9	4	22	10	17	8	48	22
ขนาดเล็ก								
บ้านเขว้า	7	3	16	8	18	8	41	19
บ้านแท่น	6	3	14	7	13	6	33	16
ภักดีชุมพล	5	2	13	6	3	1	21	9
รวม	73	34	198	96	149	70	420	200

จากหน่วยของโรงเรียนในแต่ละอำเภอ กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกเป็นอำเภอดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	ผู้บริหารโรงเรียน				ครูผู้สอน				รวมทั้งหมด
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	
เมืองชัยภูมิ	8	21	20	49	16	42	40	98	147
แก้งคร้อ	5	13	12	30	10	26	24	60	90
เกษตรสมบูรณ์	6	20	8	34	12	40	16	68	102
คอนสาร	3	11	7	21	6	22	14	42	63
เทพสถิต	4	10	8	22	8	20	16	44	66
บ้านเขว้า	3	8	8	19	6	16	16	38	57
บ้านแท่น	3	7	6	16	6	14	12	32	48
ภักดีชุมพล	2	6	1	9	4	12	2	18	27
รวม	34	96	70	200	68	192	140	400	600

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามคู่มือเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2536 มีจำนวน 1 ชุด สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

3.2.2 โครงสร้างและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา
จำนวน 43 ข้อ แยกเป็นงาน 6 งาน คือ งานวิชาการ จำนวน 13 ข้อ งานบุคลากร
จำนวน 5 ข้อ งานกิจการนักเรียน จำนวน 7 ข้อ งานธุรการและการเงิน จำนวน 11 ข้อ
งานอาคารสถานที่ จำนวน 4 ข้อ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 3 ข้อ
มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ได้กำหนดค่า
น้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

(1) สภาพการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ความเป็นจริง
ในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้นในลักษณะการจัดให้มีการปฏิบัติและปริมาณของการปฏิบัติ แบ่งออก
เป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง การจัดให้มี การปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง การจัดให้มี การปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง การจัดให้มี การปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง การจัดให้มี การปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง การจัดให้มี การปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

(2) ปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ระดับความ
เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดให้มีการปฏิบัติและปริมาณของกิจกรรมที่มีต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์
มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้แบ่งระดับปัญหาเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง เป็นปัญหายอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง เป็นปัญหายอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง เป็นปัญหายอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง เป็นปัญหายอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง เป็นปัญหายอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.2.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและวิธีการสร้างแบบสอบถาม
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของแบบสอบถาม โดยใช้รูปแบบโครงร่างคำถาม ตามคู่มือเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2536 ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 3) นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) รูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านภาษา (Wording) ที่ใช้ในเครื่องมือแต่ละข้อ และความสมบูรณ์ของคำชี้แจง เมื่อผู้วิจัยได้รับเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแก้ไขกลับคืนครบทั้ง 4 ท่านแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง
- 4) นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูเขียว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 30 คน และครูผู้สอน จำนวน 30 คน
- 5) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้ว มาตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient) เครื่องมือมีความเชื่อมั่นดังนี้

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 1) ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือการอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ไปขอความร่วมมือให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานวิจัยของหน่วยงานช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลให้ ในช่วงระหว่าง วันที่ 16-31 พฤษภาคม 2538

3) การเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 200 ชุด ได้รับกลับคืน จำนวน 176 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88 แบบสอบถามของครูผู้สอน จำนวน 400 ชุด ได้รับกลับคืนจำนวน 348 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87 รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมด จำนวน 524 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 524 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer) ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าเฉลี่ยและความถี่ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
- 2) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติและปัญหาในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยแยกตามขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

3.5 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายของข้อมูลระดับสภาพการปฏิบัติและระดับปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ตามหลักเกณฑ์จุดกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนน ดังนี้

การวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติและระดับปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ประทอง กรรณสูตร, 2525)

4.51 - 5.00	หมายความว่า มีการปฏิบัติ / มีปัญหา มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายความว่า มีการปฏิบัติ / มีปัญหา มาก
2.51 - 3.50	หมายความว่า มีการปฏิบัติ / มีปัญหา ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายความว่า มีการปฏิบัติ / มีปัญหา น้อย
1.00 - 1.50	หมายความว่า มีการปฏิบัติ / มีปัญหา น้อยที่สุด